

418.

Na osnovu člana 55 stav 2 i člana 35 stav 14 Zakona o klimatskim promjenama ("Službeni list CG", broj 149/25), Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera donijelo je

PRAVILNIK

O BLIŽIM USLOVIMA KOJE U POGLEDU KADRA I OPREME TREBA DA ISPUNJAVA PRAVNO LICE KOJE VRŠI VERIFIKACIJU IZVJEŠTAJA O EMISIJI GASOVA SA EFEKTOM STAKLENE BAŠTE

("Službeni list Crne Gore", br. 021/26 od 19.02.2026)

Predmet

Član 1

Ovim pravilnikom propisuju se bliži uslovi u pogledu stručnog kadra i opreme koje treba da ispunjava pravno lice koje vrši verifikaciju izvještaja o emisiji gasova sa efektom staklene bašte (u daljem tekstu: verifikator).

Značenje izraza

Član 2

Izrazi upotrijebljeni u ovom pravilniku imaju sljedeća značenja:

- 1) glavni ocjenjivač je ocjenjivač koji je odgovorno lice za sprovođenje ocjene verifikatora u skladu sa ovim pravilnikom;
- 2) kompetencija je sposobnost primjene znanja i vještina za obavljanje aktivnosti;
- 3) obim akreditacije je skup aktivnosti za koje se akreditacija traži ili je već dodijeljena;
- 4) ocjenjivač je lice koje je akreditaciono tijelo imenovalo da individualno ili kao član ocjenjivačkog tima ocjeni verifikatora u skladu sa ovim pravilnikom;
- 5) tehnički stručnjak je lice koje ima detaljna znanja i stručnu osposobljenost o određenom predmetu, a koja je potrebna za obavljanje aktivnosti verifikacije;
- 6) verifikator za sistem trgovine emisijama (EU ETS) je pojedinačni član verifikacionog tima koji je nadležan za sprovođenje verifikacije izvještaja i nije vodeći verifikator za sistem trgovine emisijama;
- 7) vodeći verifikator za sistem trgovine emisijama (EU ETS) je verifikator koji je zadužen za vođenje i nadzor verifikacionog tima i odgovoran za sprovođenje verifikacije i izvještavanje o verifikaciji izvještaja operatera, operatera vazduhoplova ili regulisanog subjekta.

Pretpostavka usaglašenosti

Član 3

Sertifikat o akreditaciji je pretpostavka o ispunjavanju uslova iz ovog pravilnika u skladu sa utvrđenim obimom akreditacije.

Obim akreditacije

Član 4

Obim akreditacije verifikatora navodi se u sertifikatu o akreditaciji na osnovu liste djelatnosti date u Prilogu 1 koji čini sastavni dio ovog pravilnika.

Verifikator izdaje izvještaj o verifikaciji operateru, operatoru vazduhoplova ili regulisanom subjektu koji obavlja aktivnost iz Priloga 1, za koju je akreditovan u skladu sa propisom kojim je uređen način i postupak akreditacije.

Za verifikaciju izvještaja o referentnim podacima, podacima novih subjekata, godišnjih izvještaja o nivou aktivnosti i izvještaja o klimatskoj neutralnosti verifikator u obimu akreditacije ima i grupu djelatnosti pod brojem 98 iz Priloga 1.

Kontinuirana provjera kompetencija

Član 5

Verifikator utvrđuje, dokumentuje, sprovodi i održava postupak kontinuirane provjere kompetencija da bi osigurao da kompletno osoblje zaduženo za verifikacione aktivnosti ima kompetencije za dodijeljene zadatke.

U okviru postupka iz stava 1 ovog člana verifikator najmanje utvrđuje, dokumentuje, sprovodi i održava sljedeće:

- opšte kriterijume kompetentnosti za svo osoblje koje obavlja verifikacione aktivnosti;
- posebne kriterijume kompetentnosti za svaku funkciju verifikatora koji obavlja verifikacione aktivnosti, posebno za verifikatora za sistem trgovine emisijama, vodećeg verifikatora za sistem trgovine emisijama, nezavisnog revizora i tehničkog stručnjaka;
- metodu za obezbjeđivanje stalne kompetentnosti i redovne provjere efikasnosti svog osoblja koje obavlja verifikacione aktivnosti;
- postupak obezbjeđivanja stalnog osposobljavanja osoblja koje obavlja verifikacione aktivnosti;
- postupak ocjenjivanja da li je verifikacioni angažman obuhvaćen obimom akreditacije verifikatora i da li verifikator ima kompetencije, osoblje i resurse potrebne za izbor verifikacionog tima i uspješno obavljanje verifikacionih aktivnosti u traženom vremenskom okviru.

Kriterijumi kompetentnosti iz stava 2 alineja 2 ovog člana specifični su za svaki obim akreditacije u okviru koje se obavljaju verifikacione aktivnosti.

Pri provjeri kompetentnosti osoblja u skladu sa stavom 2 alineja 3 ovog člana, verifikator procjenjuje kompetentnost na osnovu kriterijuma kompetentnosti iz stava 2 al. 1 i 2 ovog člana.

Postupak ocjenjivanja iz stava 2 alineja 5 ovog člana obuhvata i postupak ocjene da li je verifikacioni tim u potpunosti kompetentan i da li ima potrebno osoblje za obavljanje verifikacionih aktivnosti za određenog operatera, operatera vazduhoplova ili regulisani subjekat.

Verifikator utvrđuje opšte i posebne kriterijume kompetentnosti u skladu s odredbama ovog pravilnika.

Verifikator redovno prati rad svog osoblja koje obavlja verifikacione aktivnosti kako bi potvrdio njihovu stalnu kompetentnost.

Verifikator redovno preispituje postupak provjere kompetencija iz stava 1 ovog člana kako bi osigurao da se:

- opšti i posebni kriterijumi kompetentnosti razvijaju u skladu sa zahtjevima u pogledu kompetencija utvrđenih ovim pravilnikom;
- rješavaju svi problemi koji se eventualno utvrde u vezi s određivanjem opštih i posebnih kriterijuma kompetentnosti;
- svi zahtjevi u okviru postupka provjere kompetencija, prema potrebi, ažuriraju i održavaju.

Verifikator ima sistem evidencije rezultata aktivnosti sprovedenih u okviru postupka provjere kompetencija iz stava 1 ovog člana.

Dovoljno kompetentan ocjenjivač ocjenjuje kompetencije i efikasnost verifikatora za sistem trgovine emisijama i vodećeg verifikatora za sistem trgovine emisijama.

Kompetentan ocjenjivač vrši nadzor nad verifikatorom za sistem trgovine emisijama i vodećim verifikatorom za sistem trgovine emisijama tokom verifikacije izvještaja operatera, operatera vazduhoplova ili regulisanog subjekta na lokaciji postrojenja, operatera vazduhoplova ili regulisanog subjekta, u zavisnosti od slučaja, kako bi utvrdio da li ispunjavaju kriterijume kompetentnosti.

Ako izvršilac ne dokaže da u potpunosti ispunjava kriterijume kompetentnosti za konkretan zadatak koji mu je dodijeljen, verifikator utvrđuje i organizuje dodatno osposobljavanje ili praktični rad pod nadzorom sve dok izvršilac ne dokaže da ispunjava kriterijume kompetentnosti.

Timovi za verifikaciju

Član 6

Za svaki angažman verifikator okuplja tim za verifikaciju koji može sprovesti propisane verifikacione aktivnosti.

Tim za verifikaciju sastoji se najmanje od vodećeg verifikatora za sistem trgovine emisijama, a u slučajevima kada verifikator tokom predugovorne procjene obaveza i na osnovu strateške analize zaključi da je to potrebno, i odgovarajućeg broja verifikatora za sistem trgovine emisijama i tehničkih stručnjaka.

Za nezavisnu reviziju verifikacionih aktivnosti povezanih s određenim verifikacionim angažmanom, verifikator u skladu sa zakonom imenuje nezavisnog revizora.

Nezavisni revizor nije član verifikacionog tima.

Svaki član tima ispunjava sljedeće uslove:

- jasno razumije svoju ulogu u postupku verifikacije;
- može efikasno da komunicira na jeziku potrebnom za obavljanje svojih posebnih zadataka.

Verifikacioni tim sastoji se od najmanje jedne osobe koja ima tehničke kompetencije i znanja potrebna za ocjenjivanje posebnih tehničkih aspekata praćenja i izvještavanja povezanih s djelatnostima iz Priloga 1 koje sprovodi postrojenje, operator vazduhoplova ili regulisani subjekat

Među članovima verifikacionog tima mora biti i osoba koja može da komunicira na crnogorskom jeziku ili jeziku potrebnom za verifikaciju izvještaja operatera, operatora vazduhoplova ili regulisanog subjekta, u drugoj državi u kojoj verifikator sprovodi verifikaciju.

Ako verifikator sprovodi verifikaciju izvještaja o referentnim podacima, izvještaja o podacima novog subjekta, godišnjih izvještaja o nivou aktivnosti ili izvještaja o klimatskoj neutralnosti, u verifikacionom timu mora se nalaziti i najmanje jedna osoba koja ima tehničke kompetencije i znanja potrebna za ocjenu posebnih tehničkih aspekata prikupljanja, praćenja i izvještavanja o podacima relevantnim) za dodjelu besplatnih emisijama kredita,

Ako se verifikacioni tim sastoji od jedne osobe, ta osoba mora da ispunjava sve zahtjeve u pogledu kompetencija verifikatora za sistem trgovine emisijama i vodećeg verifikatora za sistem trgovine emisijama, kao i zahtjeve iz stava auditora prema EU ETS direktivi, kao i zahtjeve iz st. 5 do 8 ovog člana.

Zahtjevi u pogledu kompetencija verifikatora za sistem trgovine emisijama i vodećeg verifikatora za sistem trgovine emisijama

Član 7

Verifikator za sistem trgovine emisijama posjeduje najmanje sljedeće kompetencije za obavljanje verifikacije, poznavanje prepisa Evropske unije o trgovini emisijama, ako je riječ o verifikaciji izvještaja o referentnim podacima, izvještaja o podacima novog učesnika, godišnjeg izvještaja o nivou aktivnosti ili izvještaja o klimatskoj neutralnosti, ovog pravilnika, relevantnih standarda, drugih relevantnih propisa, primjenljivih smjernica i relevantnih uputstava i propisa države u kojoj sprovodi verifikaciju;

- znanje i iskustvo u oblasti revizije podataka i informacija, posebno u pogledu:
- metodologija revizije podataka i informacija, uključujući primjenu nivoa materijalnosti i ocjenjivanje materijalnosti grešaka;
- analiziranja inherentnih rizika i kontrolnih rizika;
- tehnika uzorkovanja povezanih sa uzorkovanjem podataka i provjerom kontrolnih aktivnosti;
- ocjenjivanja baza podataka i informacionih sistema, sistema informacione tehnologije, aktivnosti toka podataka, kontrolnih aktivnosti, sistema kontrole i postupaka za kontrolne aktivnosti;
- sposobnosti za obavljanje aktivnosti povezanih sa verifikacijom izvještaja operatera, operatora vazduhoplova ili regulisanog subjekta u skladu sa posebnim propisom,
- znanje i iskustvo povezano s tehničkim aspektima praćenja i izvještavanja specifičnim za predmetni sektor, koji su relevantni za djelatnosti iz Priloga 1 u okviru kojeg verifikator za sistem trgovine emisijama sprovodi verifikaciju.

Vodeći verifikator za sistem trgovine emisijama ispunjava zahtjeve u pogledu kompetencija verifikatora za sistem trgovine emisijama i dokazuje da je sposoban da vodi tim za verifikaciju i snosi odgovornost za obavljanje verifikacionih aktivnosti u skladu sa ovim pravilnikom.

Kompetencije nezavisnog revizora

Član 8

Nezavisni revizor ima odgovarajuća ovlašćenja za reviziju nacрта izvještaja o verifikaciji i interne verifikacione dokumentacije u skladu sa zakonom.

Nezavisni revizor ispunjava zahtjeve za vodećeg verifikatora za sistem trgovine emisijama u skladu sa članom 7 ovog pravilnika.

Nezavisni revizor ima odgovarajuće kompetencije za analizu dostavljenih informacija na osnovu kojih potvrđuje potpunost i cjelovitost informacija, za upozoravanje na nedostatak informacija ili kontradiktorne informacije, kao i za provjeru protoka podataka, kako bi ocijenio da li je interna verifikaciona dokumentacija potpuna i da li pruža dovoljno informacija za reviziju nacрта izvještaja o verifikaciji.

Angažovanje tehničkih stručnjaka

Član 9

Prilikom obavljanja verifikacionih aktivnosti verifikator može angažovati tehničke stručnjake koji posjeduju stručnost i detaljno znanje iz specifičnih oblasti, koja je potrebna kao pomoć verifikatoru za sistem trgovine emisijama i vodećem verifikatoru za sistem trgovine emisijama u obavljanju njihovih aktivnosti verifikacije.

Ako nezavisni revizor nema kompetencije za ocjenjivanje određenog pitanja u okviru postupka revizije, verifikator traži pomoć tehničkog stručnjaka.

Tehnički stručnjak ima kompetencije i stručno znanje potrebne za pružanje djelotvorne pomoći verifikatoru za sistem trgovine emisijama i vodećem verifikatoru za sistem trgovine emisijama ili nezavisnom revizoru, prema potrebi, u vezi s predmetom za koji se traže njegovo znanje i stručnost.

Pored navedenog, tehnički stručnjak ima kompetencije iz člana 7 stav 1 ovog pravilnika.

Tehnički stručnjak obavlja posebne zadatke pod vodstvom i punom odgovornošću vodećeg verifikatora za sistem trgovine emisijama tima za verifikaciju za koji tehnički stručnjak radi, ili nezavisnog revizora.

Postupci u okviru verifikacionih aktivnosti

Član 10

Verifikator uspostavlja, dokumentuje, sprovodi i održava jedan ili više postupaka za verifikacione aktivnosti utvrđene posebnim propisom i postupke i procese opisane u Prilogu 2.

Pri uspostavljanju i sprovođenju postupaka iz stava 1 ovog člana verifikator obavlja aktivnosti u skladu s ovim pravilnikom i propisima kojima se uređuje način i postupak akreditacije.

Verifikator utvrđuje, dokumentuje, sprovodi i održava sistem upravljanja u skladu sa propisima kojima se uređuje način i postupak akreditacije, kako bi osigurao dosljedan razvoj, sprovođenje, poboljšanje i preispitivanje postupaka i procesa iz st. 1 i 2 ovog člana.

Sistem upravljanja uključuje najmanje sljedeće:

- poslovnu politiku i raspodjelu odgovornosti;
- preispitivanje upravljanja, unutrašnju reviziju;
- korektivne mjere;
- mjere za postupanje s rizicima i mogućnostima i mjere za preventivno djelovanje;
- kontrolu dokumentovanih informacija.

Evidencija i komunikacija

Član 11

Verifikator vodi evidenciju, uključujući evidenciju o kompetentnosti i nepristrasnosti osoblja i upravlja njome radi dokazivanja ispunjenosti uslova propisanih ovim pravilnikom.

Verifikator redovno ostavlja informacije operateru, operatoru vazduhoplova ili regulisanom subjektu i drugim zainteresovanim stranama i čuva povjerljivost podataka dobijenih tokom verifikacije u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita od negativnih uticaja od klimatskih promjena.

Prilozi

Član 12

Prilozi 1 i 2 čine sastavni dio ovog pravilnika.

Prestanak važenja

Član 13

Stupanjem na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o uslovima u pogledu kadra i opreme za pravno lice koje vrši verifikaciju izvještaja o emisiji gasova sa efektom staklene bašte ("Službeni list CG", broj 12/21).

Stupanje na snagu

Član 14

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Broj: 06113-322/26-349/1

Podgorica, 13. februara 2026. godine

Ministar,

Damjan Čulafić, s.r.

PRILOG 1

Obim akreditacije

Grupa djelatnosti br.	Obim akreditacije
1a	Sagorijevanje goriva u postrojenjima, ako se upotrebljavaju samo komercijalna standardna goriva, ili ako se prirodni gas upotrebljava u postrojenjima kategorije A ili B.
1b	Sagorijevanje goriva u postrojenjima, bez ograničenja
1c	Verifikacija emisija iz sektora zgradarstva, drumskog saobraćaja i ostalih sektora
2	Rafiniranje nafte
3	— Produkcija koksa — Prženje ili sintezovanje metalnih ruda (uključujući sulfidne rude), uključujući peletiranje — Produkcija željeza ili čelika (primarno ili sekundarno taljenje), uključujući neprekidno livenje
4	— Produkcija ili prerada željeza i ferolegura — Produkcija sekundarnog aluminijuma — Produkcija ili prerada obojenih metala, uključujući proizvodnju legura
5	Produkcija primarnog aluminijuma ili aluminijum oksida (emisije CO ₂ i PFC-a)
6	— Produkcija cementnog klinkera — Produkcija kreča ili kalciniranje dolomita ili magnezita — Produkcija stakla, uključujući staklenu vunu — Produkcija keramičkih proizvoda pečenjem — Produkcija izolacionih materijala od mineralne vune — Sušenje ili kalciniranje gipsa ili proizvodnja gipsanih ploča i drugih proizvoda od gipsa
7	— Produkcija papirne kaše od drva ili drugih vlaknastih materijala — Produkcija papira ili kartona
8	— Produkcija čađi — Produkcija amonijaka — Produkcija na veliko organskih kemikalija, uz primjenu procesa kreiranja, reforminga, djelimične ili potpune oksidacije ili sličnih procesa — Produkcija vodonika (H₂) i sintetičkog gasa — Produkcija natrijum karbonata (Na₂CO₃) i natrijum bikarbonata (NaHCO₃)
9	— Produkcija azotne kiseline (emisije CO₂ i N₂O) — Produkcija adipinske kiseline (emisije CO₂ i N₂O) — Produkcija glioksala i gliksilne kiseline (emisije CO₂ i N₂O)

10	— Kaptaža gasova s efektom staklene bašte iz postrojenja kojima se izdaje dozvola za emisiju gasova s efektom staklene bašte radi transporta i geološkog skladištenja na odobrenoj lokaciji — Transport gasova s efektom staklene bašte u svrhu geološkog skladištenja na odobrenoj lokaciji, osim emisija obuhvaćenih drugim djelatnostima za koje se izdaje dozvola za emisiju gasova s efektom staklene bašte
11	Geološko skladištenje gasova s efektom staklene bašte na odobrenoj lokaciji
12a	Vazduhoplovne djelatnosti (podaci o emisijama)
12b	Vazduhoplovne djelatnosti (efekti vazduhoplovstva koji nijesu povezani s emisijama CO ₂)
98	Druge djelatnosti u skladu s člankom 10.a i člankom 10.b stavkom 4. trećim i četvrtim podstavkom Direktive 2003/87/EZ
99	Druge djelatnosti koje su unilateralno uključene u sistem trgovine emisijama EU ETS koje treba detaljno navesti u sertifikatu o akreditaciji

PRILOG 2

Zahtjevi za verifikatore – postupci i procesi u okviru verifikacionih aktivnosti

Primjenjuju se sljedeći postupci i procesi:

- 1) proces i politika komunikacije sa operaterom, operatorom vazduhoplova ili regulisanim subjektom i drugim relevantnim stranama;
- 2) odgovarajući postupci za čuvanje povjerljivosti dobijenih informacija;
- 3) postupak rješavanja žalbi;
- 4) postupak rješavanja prigovora (uključujući indikativni vremenski okvir);
- 5) postupak izdavanja revidovanog izvještaja o verifikaciji ako je u verifikacionom izvještaju, izvještaju operatera, operatora vazduhoplova ili izvještaju regulisanog subjekta utvrđena greška nakon što je verifikator podnio verifikacioni izvještaj operateru, operatoru vazduhoplova ili regulisanom subjektu da ga oni dalje prosljede nadležnom organu;
- 6) postupak ili proces angažovanja trećih lica za obavljanje verifikacionih aktivnosti;
- 7) postupak ili proces kojim se osigurava da verifikator preuzme punu odgovornost za aktivnosti verifikacije koje obavljaju ugovorni izvršioci;
- 8) procesi kojima se osigurava pravilno funkcionisanje sistema upravljanja, uključujući:
 - procese za preispitivanje sistema upravljanja najmanje jednom godišnje, pri čemu između pojedinačnih preispitivanja ne smije proći više od 15 mjeseci;
 - procese za sprovođenje internih revizija najmanje jednom godišnje, pri čemu između tih revizija ne smije proći više od 15 mjeseci;
 - procese za utvrđivanje nesuklađenosti u aktivnostima verifikatora, upravljanje tim nesuklađenostima i preduzimanje korektivnih mjera za njihovo otklanjanje;
 - procese za utvrđivanje rizika i mogućnosti u aktivnostima verifikatora i preduzimanje preventivnih mjera za ublažavanje tih rizika;
 - procese za kontrolu dokumentovanih informacija.